

Programmaplan Implementatie Omgevingswet

Actualisatie 2020

Hoogheemraadschap van Delfland

December 2019

Inhoud

1.	Inleiding	5
2.	Omgevingswet verbeterdoelen	9
2.1	Doel en betekenis Omgevingswet	9
2.2	De instrumenten op een rij	11
2.3	Wat betekent dit voor Delfland	12
3.	Ambities en maatschappelijke positie van Delfland	13
3.1	Kaders	13
3.2	Maatschappelijke positie Delfland	15
4.	Programmadoelen en activiteiten	17
4.1	Programmadoel 1. Waterbelang	19
4.2	Programmadoel 2. Omgeving	25
4.3	Programmadoel 3. Organisatie	29
5.	Delfland doet het samen	33
5.1	Samenwerken in netwerken	33
5.2	Programmasturing	34
5.3	Overzicht bestuurlijke beeld- en besluitvormingsmomenten	38

1. Inleiding

Delfland staat, net als andere waterschappen en andere overheden in Nederland, voor de opgave om de nieuwe Omgevingswet te implementeren. In het programmaplan, vastgesteld op 15 augustus 2017, verwoordt Delfland ambities en doelen, en aanpak van de implementatie. Het programmaplan is vervolgens geactualiseerd voor de periode 2019-2020. Het voorliggende programmaplan actualiseert de voorgaande programmaplannen voor de periode 2020, tot de verwachte in werking treding van de Omgevingswet op 1-1-2021. De inleidende hoofdstukken 1 t/m 3 zijn daarbij op enkele punten geactualiseerd. Hoofdstuk 1 is aangevuld met een overzicht van de programma-activiteiten tot nu toe. Hoofdstuk 4 beschrijft de programmadoelen, en geeft de beoogde resultaten, activiteiten en mijlpalen weer voor 2020. De programmadoelen zijn ongewijzigd, alleen is de formulering aangescherpt.

Aanleiding: de Omgevingswet¹

De Omgevingswet wordt de wet voor de fysieke leefomgeving. De maatschappelijke doelen van de wet zijn, met het oog op duurzame ontwikkeling, het in onderlinge samenhang:

- bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, en
- doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor water, ruimte, wonen, infrastructuur, milieu en natuur en andere aspecten van de fysieke leefomgeving. Daarnaast komen er vier algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Met de Omgevingswet wordt het stelsel van regels in de fysieke leefomgeving volledig herzien.

Om deze maatschappelijke doelen te bereiken zijn vier verbeterdoelen geformuleerd:

- het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht;
- het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving;
- het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving;
- het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

De nieuwe wet heeft grote impact voor alle overheden. Voor Delfland betekent de wet dat water als integraal onderdeel van de leefomgeving benaderd wordt. De gebruiker staat centraal in de wet. Van de overheden wordt een open en faciliterende houding verwacht naar initiatiefnemers, belanghebbenden en betrokkenen. Informatie moet duidelijk, begrijpelijk en digitaal beschikbaar zijn. De regelgeving t.a.v. de fysieke leefomgeving moet eenvoudiger worden voor de burger, die snel en adequaat bediend moet worden. Participatie krijgt een centrale rol in de beleids- en planontwikkeling van overheden. Samenwerking tussen overheden onderling en tussen overheden en inwoners vindt plaats op basis van vertrouwen. De wet geeft ook meer ruimte voor regionale afweging en maatwerk. Dat vergt van Delfland helderheid ten aanzien van de eigen ambities, maar

¹ Memorie van Toelichting Omgevingswet Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 33 962, nr. 3

ook een open, uitnodigende, samenwerkingsgerichte en onderhandelingsvaardige houding om in de leefomgeving de waterbelangen in te brengen. De Omgevingswet introduceert nieuwe instrumenten, en ook Delfland zal zijn instrumentarium en de werkwijzen moeten vernieuwen. Daarnaast vergt ook het aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet van alle overheden een forse inspanning. De Omgevingswet vergt vooral ook een cultuurverandering bij alle overheden, ook van Delfland.

De Omgevingswet adresseert een beweging die ook Delfland reeds in gang heeft gezet ten aanzien van integrale beleidsvorming, vroegtijdige samenwerking en participatie. Daarmee biedt de komst van de Omgevingswet ook een kans om de doelen uit het Waterbeheerplan 5 (WBP5) en het Bestuursakkoord 2019-2023 sneller en beter te realiseren.

Programmatistische aanpak

De Omgevingswet² raakt Delfland in de breedte: de Omgevingswet heeft betrekking op alle inhoudelijke waterthema's binnen Delfland, de keten van beleidsvorming tot toezicht en handhaving en de keten met de samenwerkingspartners. De Omgevingswet heeft effect op alle instrumenten die Delfland tot zijn beschikking heeft en op andere organisatie brede processen zoals assetmanagement en zaakgericht werken. Verder vraagt de implementatie van de Omgevingswet zowel strategische keuzes als concrete uitwerkingen.

De implementatie van de Omgevingswet is een meerjarig, complex traject. Het is een ontwikkeltraject waarbij ambities, programmadoelen en de beoogde resultaten geformuleerd worden, maar de precieze invulling gaandeweg vorm moet krijgen. Omdat de Omgevingswet voor iedereen nieuw is, is het implementatietraject een traject van 'learning by doing'. Dit vraagt continu monitoring, afstemming over richting en voortgang en eventuele bijsturing in de aanpak.

Ook op een andere manier is er flexibiliteit nodig in het ontwikkel- en implementatietraject. Onderdelen van de Omgevingswet worden door het Rijk nog nader uitgewerkt of toegelicht. Zo is bijvoorbeeld nog niet precies duidelijk waar de decentrale afweegruimte voor de waterschappen precies uit bestaat. Daarnaast kunnen de manier waarop de provincie en de gemeente hun omgevingsvisies inzetten, de inhoud van de provinciale omgevingsverordening en de invulling van gemeentelijke omgevingsplannen van invloed zijn op de manier waarop Delfland de Omgevingswet implementeert.

De implementatie van de Omgevingswet komt ten slotte bovenop de reguliere taken en werkzaamheden van Delfland. Ofwel: verbouwen, terwijl de winkel openblijft.

Een programmatistische aanpak voorziet in de hier geformuleerde behoefte aan een brede, langjarige en flexibele aanpak. In het eerste programmaplan, dat in augustus 2017 bestuurlijk is vastgesteld, heeft Delfland zijn ambities krachtig neergezet, heldere programmadoelen geformuleerd en richting gegeven aan de activiteiten om de wet te implementeren. Het programmaplan beschrijft de programma-aanpak en programmaorganisatie voor de periode tot aan de invoering. Daarmee heeft Delfland een stevige basis voor een gezamenlijk ontwikkeltraject gelegd. Delfland wil gesteld staan bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het voorliggende plan beschrijft de actualisatie voor 2020, het laatste jaar voor de verwachte invoering van de Omgevingswet.

Totstandkoming en actualisatie programmaplan

De kaders voor dit programmaplan worden gevormd door de doelstellingen van de Omgevingswet, de ambities van Delfland (zoals vastgelegd in het Bestuursakkoord 2019-2013, het daaraan voorafgaande Coalitieakkoord en het WBP5) en de maatschappelijke positie die Delfland wil

² Zie voor nadere toelichting van doel en motto van de Omgevingswet paragraaf 3.1 Omgevingswet op hoofdlijnen.

innemen. Binnen dit kader zijn de programmadoelen van Delfland voor de implementatie van de Omgevingswet geformuleerd en uitgewerkt. Het programmaplan is tot stand gebracht door samenwerking van betrokkenen breed uit de organisatie. Daarnaast is relevante input uit landelijke (informatie)bijeenkomsten en van andere waterschappen en van andere overheden benut.

Het jaar 2016 is gericht geweest op bewustwording en verdieping. Net als andere waterschappen is Delfland bezig geweest met het in kaart brengen van de ambities en impact voor de organisatie. In het najaar van 2016 zijn er in het college en in de informatieve VV gesprekken gevoerd met bestuur over de ambities van en impact voor Delfland met betrekking tot de Omgevingswet. Dit heeft geleid tot het document 'Ambities en impact Omgevingswet'. In het voorjaar van 2017 is in de aanloop naar de Kadernota 2018 bestuurlijk gesproken over de hoofdlijn van de implementatie van de Omgevingswet en relevante dilemma's en vraagstukken. Tenslotte is in informatieve bijeenkomsten met college en VV gesproken over de kaders en contouren van het programmaplan. Het programmaplan is vastgesteld door het college in augustus 2017, en besproken in de commissies Stedelijk water en watersysteem en de commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering op 5 sept 2017.

Programma-activiteiten 2017-2019

In de tweede helft van 2017 en 2018 is door middel van diverse activiteiten en projecten nadere invulling gegeven aan de programmadoelen. 2019 heeft zich gekenmerkt door het verder ontwikkelen van nieuwe producten die de Omgevingswet vereist, en het meenemen en meedenken van de organisatie en het bestuur in deze nieuwe producten en het gedachtengoed van de Omgevingswet. Voor de Delflandse instrumenten gaat het met name om de ontwikkeling van de Watervisie, de Waterschapsverordening, het doelgericht digitaal regelbeheer, een verkenning van de veranderingen rondom participatie en een verkenning van de betekenis van het nieuwe programma-instrument voor het Waterbeheerprogramma. Er is een koppeling met het DSO – het digitaal stelsel omgevingswet gerealiseerd. Het ontwikkelen van een nieuwe handreiking voor het projectbesluit is gestart. Ook is een basis gelegd voor het formuleren van een sturingsfilosofie, dat wil zeggen, een overzicht van instrumenten die passen bij verschillende sturingsstijlen. Verder is een opleidingsplan opgesteld, dat de behoefte aan training in kennis- en vaardigheden inventariseert. Hierin wordt nauw samengewerkt met de Zuid-Hollandse waterschappen.

Daarnaast levert Delfland input in de omgevingsdocumenten van andere overheden, dat wil zeggen de Omgevingsvisies en Omgevingsplannen van gemeenten en de provinciale Omgevingsverordening. In regionaal verband, met name binnen Haaglanden, wordt met onze partners – de gemeenten Den Haag, Westland, Delft, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Zoetermeer en Wassenaar -, provincie Zuid-Holland, Omgevingsdienst, Veiligheidsregio, GGD en Rijkswaterstaat -, gewerkt aan bouwstenen voor de Omgevingsvisies en Omgevingsplannen van gemeenten. Ook wordt deelgenomen aan initiatieven- en vergunningentafels. Er is gestart met een pilot met Leidschendam-Voorburg en het Hoogheemraadschap van Rijnland, die beoogt het interbestuurlijke initiatieven- en vergunningenproces zowel procesmatig als digitaal in te regelen. Delfland brengt deze ervaringen ook in het Rijnmondberaad, een regioverband met 23 gemeenten, waaronder Rotterdam, Schiedam, Maassluis en Vlaardingen. 2020 is een cruciaal jaar, waarin nog veel moet gebeuren om op 1-1-2021 gesteld te staan voor invoering van de Omgevingswet. Dit wordt in de onderhavige actualisatie van het programmaplan weergegeven.

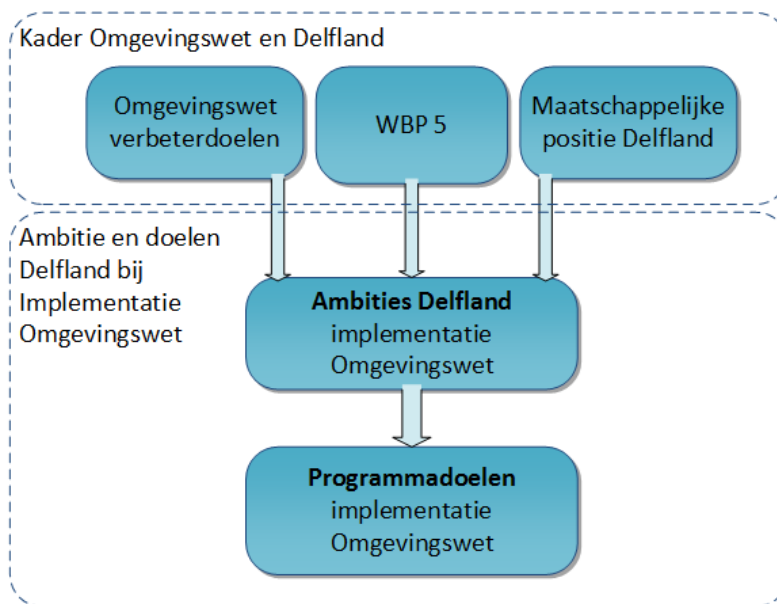
Leeswijzer

In **Hoofdstuk 2 en 3** wordt nader ingegaan op het doel van de Omgevingswet, de ambities die door Delfland zijn geformuleerd in het Bestuursakkoord 2019-2023 (in de vorige bestuursperiode het

Coalitieakkoord) en het WBP5 en de maatschappelijke positie van Delfland. Dit vormt het kader voor de implementatie van de Omgevingswet binnen Delfland.

In **Hoofdstuk 4** wordt ingegaan op de programmadoelen en ambities van Delfland met betrekking tot de implementatie van de Omgevingswet. Figuur 1 laat de samenhang zien tussen het kader en de ambities en programmadoelen van Delfland bij de implementatie van de Omgevingswet.

In **hoofdstuk 5** wordt ingegaan op de interne en externe samenwerking, de programmasturing en de programmaorganisatie.

Figuur 1. Samenhang tussen kader vanuit Omgevingswet en Delfland en vervolgens ambities en programmadoelen van Delfland bij de implementatie van de Omgevingswet

2. Omgevingswet verbeterdoelen

Dit hoofdstuk gaat nader in op de nieuwe Omgevingswet. Dit hoofdstuk geeft daarmee de kaders en verwachtingen weer vanuit de Omgevingswet.

2.1 Doel en betekenis Omgevingswet³

Het huidige omgevingsrecht is verbrokkeld en verdeeld over tientallen wetten. Er zijn aparte wetten voor bodem, bouwen, geluid, infrastructuur, mijnbouw, milieu, monumentenzorg, natuur, ruimtelijke ordening en waterbeheer. Deze verbrokkeling leidt tot afstemmings- en coördinatieproblemen en verminderde kenbaarheid en bruikbaarheid voor alle gebruikers. De huidige wetgeving sluit niet meer goed aan op huidige en toekomstige ontwikkelingen, richt zich nog onvoldoende op duurzame ontwikkeling en houdt onvoldoende rekening met regionale verschillen, de behoefte aan maatwerk in concrete projecten en het belang van vroegtijdige betrokkenheid van belanghebbenden bij de besluitvorming over projecten. De tweede aanleiding voor de herziening van het omgevingsrecht vormt de huidige situatie waarin initiatiefnemers van activiteiten worstelen met veel verschillende wetten met elk hun eigen procedures, planvormen en regels. Bevoegde gezagsinstanties beoordelen een initiatief niet in samenhang en integraal beleid komt niet of moeizaam tot stand. Het huidige omgevingsrecht is dus te versnipperd en niet inzichtelijk genoeg. Bovendien ligt de balans te veel bij zekerheid en te weinig bij groei die gericht is op duurzame ontwikkeling.

Het nieuwe stelsel gaat uit van een paradigmawisseling: van bescherming van de fysieke leefomgeving via een werende benadering van activiteiten, naar een beleidscyclus waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor ontwikkeling. De nieuwe benadering gaat uit van vertrouwen, waarbij er snel en doeltreffend kan worden opgetreden als dat nodig is. De maatschappelijke doelen van de voorgestelde Omgevingswet zijn, met het oog op duurzame ontwikkeling, het in onderlinge samenhang: (a) bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en (b) doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke functies. Het wetsvoorstel laat ruimte voor het realiseren van activiteiten van inwoners en bedrijven en maakt het realiseren van internationale, nationale, regionale en lokale beleidsdoelen mogelijk. Het is bovendien een zo eenvoudig mogelijke wet, met zo min mogelijk administratieve en bestuurlijke lasten.

De wet beoogt een cultuuromslag bij de verschillende overheidslagen (meer samenhang, meer participatie, meer vertrouwen). Concreet gaat het erom dat bestuurders en ambtenaren de wil hebben om de fysieke leefomgeving integraal te benaderen, dat zij geen risicomijdend gedrag tonen, ruimte laten voor privaat initiatief, de participatieve aanpak toepassen en zorgen voor voldoende kennis en vaardigheden en een toereikende uitvoeringsorganisatie.⁴

Samengevat zijn uitgangspunten van de Omgevingswet:

- Meer samenhang
- Ruimte voor duurzame ontwikkeling
- Minder en overzichtelijke regels
- Meer ruimte voor initiatieven, lokaal maatwerk
- Vertrouwen

³ Memorie van Toelichting Omgevingswet Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 33 962, nr. 3

⁴ Memorie van Toelichting Omgevingswet, p 24

Verbeterdoelen

De vier verbeterdoelen⁵ voor de vernieuwing van het omgevingsrecht zijn daarmee:

- het vergroten van de *inzichtelijkheid*, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht;
- het bewerkstelligen van een *samenhangende benadering* van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving;
- het vergroten van de bestuurlijke *afwegingsruimte* door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving;
- het *versnellen en verbeteren* van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

Figuur 2 toont de relatie tussen ontwikkelingen in de samenleving, de verbeterdoelen van de Omgevingswet en de knelpunten in het omgevingsrecht.

Figuur 2. Relatie tussen ontwikkelingen in de samenleving, knelpunten en verbeterdoelen

Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

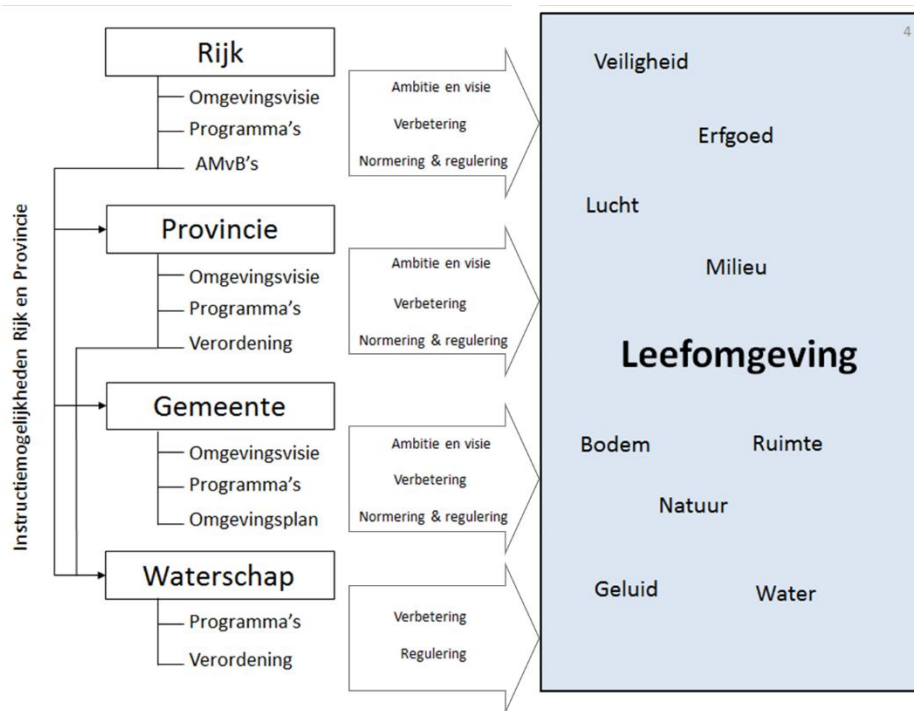
Digitalisering is een belangrijk hulpmiddel voor een goede en eenvoudige uitvoering van de Omgevingswet. Het stelt initiatiefnemers in staat om sneller te beschikken over informatie over zowel de kwaliteit van de fysieke leefomgeving als over de regels die daar gelden. Informatie voor een bepaald gebied is met één klik op de kaart beschikbaar voor de gebruiker. Hierdoor kunnen onderzoekslasten worden verlaagd. Het stelt inwoners, bedrijven en overheden in staat om eenvoudiger informatie met elkaar uit te wisselen. En digitalisering biedt kansen om besluitvorming te versnellen en te verbeteren. Digitalisering van de Omgevingswet is daarmee gericht op twee verbeteringen. Ten eerste op betere informatievoorziening: de beschikbaarheid van de juiste informatie op het juiste moment en hergebruik van informatie. Ten tweede op het beter ondersteunen van processen van de actoren die de wet uitvoeren, zoals het ondersteunen van een digitale aanvraag⁶.

⁵ Memorie van Toelichting Omgevingswet p25

⁶ Memorie van Toelichting Omgevingswet p353

2.2 De instrumenten op een rij

De Omgevingswet biedt bestuursorganen een breed palet aan instrumenten om de doelstellingen van de wet in de praktijk uit te voeren. De *kerninstrumenten* zijn instrumenten waarin bestuursorganen de inhoudelijke beleidsvoornemens en de uitwerking daarvan vormgeven. Daarnaast biedt de Omgevingswet *ondersteunende instrumenten*. Hiermee wordt de doorwerking tussen de kerninstrumenten geregeld. Ook kunnen bestuursorganen van het Rijk en de provincie met ondersteunende instrumenten invloed uitoefenen op het beleid van decentrale overheden.

Figuur 3. Een aantal kerninstrumenten van Rijk, provincie, gemeente en waterschap. Het waterschap kan het instrument watervisie toevoegen om de waterambities en visie voor de fysieke leefomgeving te formuleren.

Er zijn zes verschillende, formele kerninstrumenten om de Omgevingswet uit te voeren, namelijk:

1. De **omgevingsvisie**. Dit is een samenhangende/integrale en strategische lange termijnvisie voor de fysieke leefomgeving⁷.
2. Het **programma**. Dit is een pakket van beleidsvoornemens en maatregelen om omgevingswaarden of doelen in de fysieke leefomgeving te bereiken en te behouden. Programma's geven aan hoe de doelen van de *omgevingsvisie* gerealiseerd worden. Dit instrument geldt ook voor de waterschappen. Het waterbeheerplan verdwijnt en wordt waterbeheerprogramma.
3. Decentrale regelgeving. Elk bestuursorgaan heeft een instrument waarmee het regels en vergunningplichten voor de fysieke leefomgeving kan vaststellen. Hieronder vallen:
 - de **omgevingsverordening** van de provincie
 - het **omgevingsplan** van de gemeente
 - de **waterschapsverordening** van het waterschap.

⁷ De omgevingsvisie is voor het waterschap geen verplicht instrument. Zoals uitgewerkt in hoofdstuk 5 kiest Delfland wel voor een watervisie als eigen beleidskader.

4. **Algemene rijksregels** voor activiteiten in de fysieke leefomgeving. Algemene rijksregels *beschermen* de fysieke leefomgeving. Iedereen die een bepaalde activiteit wil uitvoeren weet dankzij deze regels vooraf wat mogelijk is en wat niet.
5. De **omgevingsvergunning**. Een omgevingsvergunning is een toestemming om een of meer activiteiten in de fysieke leefomgeving uit te voeren.
6. Het **projectbesluit**. Dit is een integraal besluit voor het uitvoeren van een project. Een projectbesluit is nodig voor ingrijpende en ingewikkelde projecten waarbij een publiek belang speelt. Voor het waterschap verdwijnt het instrument 'projectplan'. Het projectbesluit grijpt rechtstreeks in op het omgevingsplan van andere overheden.

Figuur 4. Instrumenten Omgevingswet in de beleidscyclus.

Figuur 3 brengt in beeld welke instrumenten Rijk, provincie, gemeente en waterschap hebben ten behoeve van 'ambitie en visie', 'verbeteren', 'beschermen' en 'regulering'. In figuur 4 is de positie van de verschillende instrumenten in de beleidscyclus gegeven.

2.3 Wat betekent dit voor Delfland

De Omgevingswet vraagt het in nauwe samenwerking met medeoverheden en belanghebbenden integraal inrichten van de leefomgeving. Dat vergt enerzijds het integraal en gebiedsgericht inzichtelijk maken van het waterbelang en anderzijds het vaardig inbrengen daarvan door Delfland in instrumenten van andere overheden en het omgaan met de mogelijkheid van maatwerkoplossingen, zonder het waterbelang te 'verwateren'. Ook vraagt de Omgevingswet om een verbetering van de dienstverlening, verdergaande participatie en samenwerking. De Omgevingswet zal dus leiden tot onder meer andere manieren van werken. Dat geldt ook bestuurlijk. Van bestuurders wordt actief gedrag verwacht dat is gebaseerd op vertrouwen en het dragen van verantwoordelijkheid. De Omgevingswet vergt mogelijk het aanpassen van een deel van het huidige instrumentarium en bijbehorend beleid. De opgaven voor Delfland die voortkomen uit de Omgevingswet wordt in de volgende hoofdstukken verder uitgewerkt.

3. Ambities en maatschappelijke positie van Delfland

In het vigerende Waterbeheerplan 5 (WBP5) en het Bestuursakkoord 2019-2023 (in de vorige bestuursperiode het Coalitieakkoord) zijn de ambitie voor implementatie van de Omgevingswet bij Delfland op hoofdlijnen verwoord. Hieronder zijn deze ambities met betrekking tot de onderwerpen die raken aan de Omgevingswet samengevat. Daarna is een beschrijving gegeven van de maatschappelijke positie van Delfland.

3.1 Kaders

Het Bestuursakkoord stelt dat Delfland verbindend wil samenwerken, vanuit onze doelen, op een open, uitnodigende, ontspannen en transparante wijze. We dragen bij aan initiatieven van derden als deze passen binnen onze gezamenlijke doelen. De opgaven staan centraal. We benaderen de opgaven integraal: onze aanpak verbinden we met andere uitdagingen in het ruimtelijke domein zodat deze van bredere maatschappelijke waarde zijn.

Op het moment dat het WBP5 is vastgesteld (november 2015) was er nog veel minder bekend over hoe de Omgevingswet eruit zou komen te zien. In het WBP5 is al wel de richting geschetst voor een aantal belangrijke onderwerpen binnen de Omgevingswet. Bijvoorbeeld in de passages zoals weergegeven in de onderstaande paragrafen. Deze zijn letterlijk overgenomen uit het WBP5; aan het eind van elk citaat is een verwijzing opgenomen naar het paginanummer uit het WBP5.

De Omgevingswet beoogt op integrale wijze een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving te creëren en regels met betrekking tot de fysieke leefomgeving te vereenvoudigen. De Waterwet wordt grotendeels in de Omgevingswet opgenomen. Nieuwe of anders ingestoken instrumenten vervangen (deels) de huidige wettelijke instrumenten. De regelgeving en instrumenten van Delfland worden hierop tijdig aangepast zodat Delfland zijn taken in het kader van regulering kan blijven uitvoeren. Daarnaast wordt geanticipeerd op de veranderende instrumenten van de andere overheden (p20).

Bij het vervullen van de kerntaken verwoordt Delfland in het WBP5 de veranderingen als volgt: De omgeving wordt steeds complexer en daardoor verandert de positie van Delfland in de maatschappij en de manier waarop Delfland zijn kerntaken wil en kan uitvoeren. Ruimtelijke, sociaaleconomische en technologische veranderingen treden sneller op en trends zijn van steeds kortere duur. Tegelijkertijd vraagt diezelfde omgeving om zakelijkheid en transparantie (p10). Delfland moet opereren in een spanningsveld, met bijvoorbeeld de volgende tegenpolen: integraal versus sectoraal, uniformiteit versus maatwerk en betrouwbare overheid versus adaptief en flexibiliteit (p10-tabel).

Integraliteit

Delfland benadert zijn taak gebiedsgericht en maakt goed gebruik van lokale kennis, zowel intern als extern. Hierdoor worden de opgaven in een gebied meer integraal geformuleerd en goedkoper en gemakkelijker gerealiseerd. In het denken over waterbeheer staat Delfland op actieve wijze open voor de opgaven en belangen van gebiedspartners. Hierbij kijkt het waterschap naar een zo optimaal mogelijk maatschappelijk effect van maatregelen (p22). Het watersysteem, de waterketen, de ruimtelijke ordening en de belangen van bewoners in het beheergebied kunnen niet los van elkaar worden gezien (p21). Delflands integraal waterbeheer bestaat uit drie elementen: 1. Zorgplichten van Delfland, 2. Samenwerkingsgericht en 3. Toekomstbestendig (p21). Integraal werken volgens de nieuwe definitie vraagt om meervoudig kijken, denken en handelen (p22).

Per beleidsveld bekijken we wat noodzakelijk is en in welke mate integratie van taken en belangen nodig is. De systeemanalyses maken het voor alle belanghebbenden mogelijk een goed integraal

overzicht te krijgen van de knelpunten, de taken, de doelen en de potentiële oplossingen (p58). Delfland zal kerntaken waterveiligheid, peilbeheer, waterkwaliteit en afvalwaterzuivering integraal benaderen voor efficiëntie in uitvoering en slimmere oplossingen (p21).

Instrumentarium

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet vervangt de Waterschapsverordening het instrument van de waterschapskeur en andere verordeningen. Delfland mag wettelijk gezien één verordening hebben met daarin alle regelgeving voor het waterbeheer. Het uitgangspunt is een verordening die het functioneren van het watersysteem beschermt en de regeldruk voor inwoners en bedrijven zo veel mogelijk beperkt (p60). De Omgevingswet gaat ervan uit dat er algemene regels worden opgesteld voor veel voorkomende situaties waarbij weinig risico is voor het waterbeheer, daarom zal er in steeds minder gevallen vooraf contact zijn tussen een initiatiefnemer en Delfland. Hierdoor zal Delfland zich meer toeleggen op het toezicht van deze activiteiten. Vanwege de betere effectiviteit zullen er veel meer gebieds- en themagerichte opsporings- en handhavingsarrangementen worden ingezet (p60).

Participatie en klantgerichtheid

Delfland gaat participatie van inwoners inzetten bij keuzes die Delfland moet maken, die dicht bij de leefwereld van de burger liggen en, waarbij er ruimte is voor de inbreng van inwoners (p17). Het WBP5 is een uitnodiging aan private, particuliere en publieke partijen om binnen de uitgezette koers met initiatieven te komen (p 9). Delfland juicht het toe wanneer inwoners zelf met oplossingen van een probleem komen. Indien nodig maakt Delfland gebruik van zijn juridische instrumenten en preventieve handhaving om minimale eisen wettelijk af te dwingen (p 24). Waar mogelijk bieden wij particuliere en private partijen de ruimte om met oplossingen te komen. Om uitnodigend te zijn is Delfland aantrekkelijk, gastvrij, hartelijk en open. Wanneer er eenmaal initiatieven ontstaan, zullen wij deze zoveel mogelijk faciliteren (p59). De buitenwereld en belanghebbenden ontmoeten een snel opererende en flexibele ambtelijke organisatie die meedenkt, klantgericht is en een constructieve basishouding heeft (p72).

Dienstverlening en informatievoorziening

Als overheid heeft Delfland de verplichting om open en transparant om te gaan met de beschikbare informatie. De door Delfland geproduceerde informatie is van iedereen en voor iedereen. Open data en open standaarden zijn vanzelfsprekend voor Delfland met inachtneming van de veiligheid en de betrouwbaarheid (p73). Delfland positioneert zich hierbij als trekker in de samenwerking met overheidspartners (p73). De ICT-infrastructuur van Delfland stelt gebruikers in staat om op flexibele en efficiënte wijze anytime, any place, anywhere te werken met betrouwbare en bruikbare informatie (p73).

Een belanghebbende zal met uniforme en overzichtelijke werkprocessen vlot bediend worden als activiteiten passen binnen de algemene regels. Als er maatwerk nodig is voor een activiteit verwacht Delfland dat een initiatiefnemer in een vroeg stadium contact zoekt. Delfland zal dan proactief meedenken over een invulling die recht doet aan de waterbelangen. Delfland zal in een vroeg stadium aangeven wat absoluut niet aanpasbaar en onderhandelbaar is en waar ruimte is voor maatwerk en flexibiliteit. Met een goede risicoafweging en inzicht in de mogelijke kosten voor het waterschap of de maatschappij zal het bestuur een besluit nemen. Delfland gaat er daarbij vanuit dat diegene die de kosten veroorzaakt deze ook vergoedt: het kostenveroorzakersbeginsel. In de planperiode van het WBP5 doet Delfland nader onderzoek naar de inzet en de reikwijdte van dit beginsel (p60).

Regionale samenwerking

Delfland implementeert de Omgevingswet en grijpt de veranderingen aan om in samenwerking met gemeenten de wettelijke instrumenten aan te passen (p59). Wij zien de Omgevingswet als een kans om samen met gemeenten de belangen van het watersysteem te borgen en dienstverlening aan de inwoners verder te verbeteren (p59). Om de waterbelangen tijdig en goed te borgen, zit Delfland vroeg met gemeenten en andere initiatiefnemers aan tafel bij planvormingsprocessen (p59). Delfland denkt graag mee bij de het opstellen van omgevingsplannen [en omgevingsvisies en -verordeningen, red.]. Beleid- en werkprocessen worden geharmoniseerd met gemeenten en integraal benaderd om effectief waterbelangen te kunnen blijven borgen in de planvormingsprocessen van derden (p59).

3.2 Maatschappelijke positie Delfland

De rol van de overheden is in beweging en dit wordt versterkt door de implementatie van de Omgevingswet. Om de rolopvatting helder te maken wordt hier gebruik gemaakt van het NSOB model⁸. Dit model onderscheidt vier verschillende sturingsmodellen voor overheden, over de assen 'alleen' – 'samen' en 'politieke keuzes' – 'publieke prestaties'. Hiermee worden vier kwadranten gevormd: de rechtmatige overheid, de presterende overheid, de samenwerkende overheid en de responsieve overheid (figuur 5). Bij de verschillende rollen en verantwoordelijkheden past ook een verschillende inzet van het instrumentarium.

Figuur 5. Vier perspectieven op de rol van de overheid (NSOB).

Hierbij is het belangrijk om te benoemen dat de verschillende kwadranten elkaar niet uitsluiten. De rol van de overheid zal over het algemeen juist een samenspel van de verschillende kwadranten zijn. Desalniettemin is er wel een trend zichtbaar vanuit welk perspectief de overheid acteert. Traditioneel was de rechtmatige overheid de dominante rolopvatting. Met de introductie van een meer bedrijfsmatige en op resultaten gerichte aanpak is meer aandacht gekomen voor het presteren van de overheid. Omdat deze ontwikkeling bij een sectorale benadering tot sub-optimalisatie kan leiden is vervolgens een beweging op gang gekomen waarin meer in samenwerking met partners gewerkt wordt aan de realisatie van doelen. In de afgelopen jaren is een trend op gang gekomen naar een actievere rol van de samenleving, waarin de overheid uitnodigt tot initiatieven, initiatieven faciliteert en in initiatieven van anderen participeert.

⁸ Overheidsparticipatie in een energieke samenleving, NSOB en PBL, 2014

Beweging Delfland zet door

In dit kwadrantenschema is binnen de overheden in Nederland dus een beweging te onderscheiden van het perspectief linksonder bovenlangs naar het perspectief rechtsonder. Met andere woorden een beweging naar een samenwerkende en responsieve overheid. De overheid breidt hierdoor zijn handelingsrepertoire uit, waarbij de overige kwadranten relevant en belangrijk blijven.

Het WBP5, het Coalitieakkoord uit de vorige periode en het huidige Bestuursakkoord verwoorden de ambitie van Delfland: voor Delfland is een verbindend samenwerkende overheid de voorkeursstijl. Delfland past daartoe bijvoorbeeld breed de SOM⁹ methodiek toe). Daarnaast doet Delfland ervaring op met de responsieve overheid, bijvoorbeeld bij het stimuleren van initiatieven t.a.v. klimaatadaptatie, of door bij te dragen aan initiatieven van inwoners.

Met de Omgevingswet wordt deze beweging bevestigd en verder doorgezet. De doelen van de wet passen bij de perspectieven van een samenwerkende en responsieve overheid.

Voor Delfland betekent deze beweging het verder vormgeven en inzetten van instrumenten zodanig dat het instrumentarium stimuleert en uitnodigt tot samenwerking. Ook betekent deze beweging het zoeken naar een goede balans tussen de bescherming van de waterbelangen, de belangen van inwoners en bedrijven en de mogelijkheden voor initiatiefnemers om in het gebied activiteiten te kunnen ontplooien.

⁹ Strategisch omgevingsmanagement

4. Programmadoelen en activiteiten

In dit hoofdstuk worden de ambities zoals hiervoor geformuleerd vertaald naar programmadoelen, en gehergroepeerd langs de volgende lijnen. Deze lijnen zijn gekozen vanuit inhoud, samenwerking en wat we in de organisatie nodig hebben voor de implementatie van de Omgevingswet:

Waterbelang: wat wil Delfland verder ontwikkelen en borgen?

Omgeving: hoe werkt Delfland daarin samen met zijn omgeving?

Organisatie: hoe zorgt Delfland ervoor dat ze dit alles waar kan maken?

De doelen zijn zo geformuleerd dat Delfland in 2021 gesteld staat voor het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet. Gezien de complexiteit en impact van het implementatietraject lopen de opgaven door in de jaren na 2021. Deze worden dan in beginsel opgepakt binnen de lijnorganisatie.

Thema's verwerkt in de programmadoelen

Delfland werkt daarbij binnen de in hoofdstuk 2 en 3 geformuleerde kaders aan de implementatie. Uit deze kaders zijn enkele cruciale thema's te destilleren. Zo komen uit de verbeterdoelen van de Omgevingswet nadrukkelijk de volgende thema's naar voren: samenhang/integraliteit, gebruiksgemak/voorspelbaarheid, bestuurlijke afwegingsruimte/flexibiliteit en versnelde en verbeterde besluitvorming. Het WBP 5 sluit nauw aan op deze thema's en benadrukt het belang van participatie, klantgerichte dienstverlening en intensieve samenwerking met de omgeving. Met de doorzettende beweging van de maatschappelijke positionering van Delfland naar een meer samenwerkende en responsieve overheid, wordt het belang van deze thema's nog eens bevestigd. Deze thema's zijn verwerkt in de uitwerking van de programmadoelen.

Mogelijke aanpassingen resultaten en activiteiten in programmatische aanpak

Zoals eerder geformuleerd zullen de Omgevingswet en het DSO op onderdelen nog nader invulling krijgen. Deze nadere invullingen kunnen leiden tot aanpassing van de activiteiten binnen het programma. Ook kunnen (tussentijdse) opbrengsten en ervaringen leiden tot aanscherping van en bijstelling van activiteiten en optimalisering van de werkwijzen. De programmatische aanpak biedt de mogelijkheid om waar nodig bij te sturen.

Stand van zaken eind 2019

Delfland heeft in 2019 op verschillende punten grote stappen gezet. De Watervisie 1.0 heeft gestalte gekregen en is ter besluitvorming aangeboden aan de VV eind 2019. Zowel de eigen organisatie als de gemeenten hebben kennisgemaakt met de Watervisie en eventuele verbeterpunten kunnen aangeven.

De verkenning van het programma als Omgevingsinstrument en het effect daarvan voor het Waterbeheerprogramma is opgeleverd en overdragen aan de lijnorganisatie.

Er is een methode voor de doelgerichte decompositie van beleid uitgewerkt, de zogenaamde doelenboom, zodat Delfland beleid en regelgeving in een heldere structuur van doelen naar regels kan worden weergegeven. Deze vormt de basis voor het (digitaal) beheren en raadplegen van regels. De applicatie voor Digitaal Regelbeheer (ReDi) is doorontwikkeld en wordt actief op beperkte schaal binnen Delfland gebruikt. De huidige keur en algemene regels zijn opgenomen in deze digitale applicatie (ReDi) en Delfland kan deze informatie uitwisselen met het DSO.

Delfland is gestart met het opstellen van de waterschapsverordening, in samenhang met de hiervoor genoemde programma-activiteiten. Het gaat hierbij om een beleidsneutrale omzetting van de

huidige regelgeving naar digitale regelgeving. Kaderstellende regels uit de huidige beleidsnota's zullen verplaatst worden naar de waterschapsverordening.

Daarnaast heeft een verkenning participatie een procesinstrument opgeleverd dat handvatten biedt voor het omgaan met participatie in processen en projecten van Delfland en van derden. Met dit procesinstrument is geoefend in relatie tot het eigen beleid, en bij initiatieven van derden. Ook is een aanvang gemaakt met het opstellen van een sturingsfilosofie, waarin per sturingsstijl de inzet van diverse instrumenten wordt beschreven.

Op basis van een gap-analyse is een opleidingsplan geschreven, waar komend jaar invulling aangegeven wordt. Er hebben ook reeds verschillende communicatieactiviteiten plaatsgevonden, zoals werk- en lunchsessies, maandelijkse nieuwsbrief, berichtgeving via het samenwerkingsportaal.

Delfland is betrokken bij het opstellen van omgevingsvisies en omgevingsplannen van gemeenten en het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland. In pilots wordt gewerkt aan digitale gegevensuitwisseling met gemeenten. Tenslotte wordt samengewerkt, kennis gedeeld en er zijn resultaten behaald met regionale en landelijke partners.

Samenvattend kan worden gesteld dat er in 2019 veel is ontwikkeld, dat in 2020 verder uitgewerkt en geïmplementeerd zal worden in de rest van de organisatie. In 2020 zullen de ontwikkelde producten worden overgedragen naar de lijnorganisatie. Het gaan dan met name om de waterschapsverordening, de watervisie, de doelenboom, ReDi, het beleidskader participatie, en de afhandeling van (interbestuurlijke) vergunningaanvragen via DSO. Voor een aantal producten is de plek in de nieuwe organisatie nog niet duidelijk. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de lijnorganisatie.

4.1 Programmadoel 1. Waterbelang

Programmadoel 1.1 Water is integraal onderdeel van de leefomgeving: Delflands waterbelang is geborgd binnen omgevingswetinstrumenten van andere overheden.

Uitwerking programmadoel

Programmadoel 1.1 is dat water een integraal onderdeel is van afwegingen rondom de leefomgeving. Delfland werkt daarbij nauw samen met andere overheden. Dit betekent dat waterdoelen een integraal onderdeel zijn van de omgevingsvisies, programma's, omgevingsplannen en buitenplanse omgevingsplanactiviteiten van gemeenten en de instrumenten van provincie Zuid-Holland en Rijk. In dit programmadoel staat 'verbinden' centraal. Het beoogd resultaat hiervan is dat het waterbelang goed is geborgd in instrumenten, beleid en regelgeving van de andere overheden ten tijde van en na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. En dat de benodigde werkprocessen voor het realiseren van dit doel zijn ontwikkeld

Resultaten

Overall resultaat van dit cluster is borging van Delflands waterbelangen in omgevingswet-instrumenten van andere overheden. Eén specifiek tijdstip waarop het resultaat van borging van het waterbelang in instrumenten van andere overheden behaald moet zijn is niet mogelijk omdat dit afhankelijk is van het tijdspad waarmee andere overheden het inrichten van hun omgevingswetinstrumentarium oppakken. Met het in werking treden van de wet moeten wel hernieuwde samenwerkingsafspraken gemaakt worden. Het gaat hier in ieder geval om de volgende instrumenten:

- 14 gemeenten - vast te stellen op verschillende momenten
 - Omgevingsvisies (uiterlijk vast te stellen 1 januari 2024)
 - Omgevingsplannen (uiterlijk vast te stellen op 1 januari 2029)
 - Programma
 - Buitenplanse omgevingsplanactiviteiten
 - Een aangepaste Handreiking Watertoets (weging waterbelang) voor gemeenten
- Provincie Zuid-Holland - vast te stellen, uiterlijk op 1 januari 2021 (m.u.v. afwijkingen en projectbesluiten)
 - Omgevingsvisie
 - Omgevingsverordening
 - Programma
 - Afwijkingen op omgevingsverordening
 - Projectbesluiten
- Rijk - vast te stellen, uiterlijk op 1/1/2021 (m.u.v. projectbesluiten)
 - Omgevingsvisie
 - AMvB's en bijbehorende besluiten
 - Programma
 - Projectbesluiten

Hoofdactiviteiten

Belangrijke activiteiten in cluster 'waterbelang in instrumenten andere overheden' zijn:

- Water is als onderdeel van de fysieke leefomgeving meegenomen in, en Delflands waterbelangen zijn geborgd in **gemeentelijk omgevingswetinstrumentarium**.
 - Deelname aan instrumentontwikkeling gemeenten binnen beheergebied Delfland
 - Deelname aan initiatieven- en vergunningentafels van diverse gemeenten
 - Deelname grensoverschrijdende verkenningen regio Haaglanden en Rijnmondberaad
 - Aanpassing Handreiking Watertoets voor gemeenten (inhoud en proces)
 - Verkenningen relatie Waterschapsverordening en Omgevingsplannen
 - Uitvoeren diverse pilots
 - Kennisdeling Watertoets bij gemeenten en kennisdeling en borging binnen Delfland van o.a. de gemeentelijke instrumenten.

- Delfands waterbelang is bij inwerkingtreding van de Omgevingswet geborgd in het **provinciale omgevingswetinstrumentarium**.
 - Deelname en inbrengen waterbelang in de omgevingsvisie provincie Zuid-Holland
 - Deelname en inbrengen waterbelang in omgevingsverordening provincie Zuid-Holland
 - Deelname en inbrengen waterbelang in programma
 - Verkenning naar het instrument projectbesluit van Rijk en provincie en mogelijkheden voor het inbrengen van waterbelangen hierin.
 - Implementatie binnen beleidsrijke onderdelen in diverse provinciale omgevingsinstrumenten.

- Delflands waterbelang is geborgd in **omgevingswetinstrumenten van het Rijk**.
 - Inbreng via Unie van Waterschappen in instrumentontwikkeling Rijk
 - Verkenning naar het instrument projectbesluit van Rijk en provincie en mogelijkheden voor het inbrengen van waterbelangen hierin.

Mijlpalen:

Eén specifiek tijdstip waarop het resultaat van borging van het waterbelang in instrumenten van derden behaald moet zijn is niet mogelijk omdat dit afhankelijk is van het tijdspad waarmee andere overheden het inrichten van hun omgevingswetinstrumentarium oppakken.

Bestuurlijk

- Halfjaarlijkse rapportage Watertoets voor college
- Q4 2020: Handreiking Watertoets

Overdracht aan de lijnorganisatie

De watertoetsers en coördinatoren van RPV (PLV) werken met de huidige watertoets en met de instrumentontwikkeling in het kader van de Omgevingswet. Na in werking treding van de wet zullen zij daar mee door gaan. De initiatieventafels zullen door RPV (PLV) en R&P (RPA) bemenst blijven. Het inbrengen van het Waterbelang blijft ook na het Programma Implementatie Omgevingswet de verantwoordelijkheid van S&I (SIB) en RPV (PLV).

Programmadoel 1.2 Waterbelang is geborgd in instrumentarium van Delfland

Programmadoel 1.2a. Delflands waterbelang is geborgd binnen de eigen wettelijke omgevingswet-instrumenten

Uitwerking programmadoel

Programmadoel 1.2a is dat het waterbelang goed wordt geborgd in het instrumentarium van Delfland. Hierbij wordt een evenwicht gezocht tussen het mogelijk maken van activiteiten in de leefomgeving en de bescherming van Delflandse infrastructuur. Dit betekent een passende inzet van instrumenten, afhankelijk van de opgave, passend bij de situatie, eenvoudige en efficiënte regels en werkwijzen én het bieden van ruimte voor lokale verschillen. In het bijzonder zal worden gezocht naar kaders en werkwijzen om participatie, samenwerking met partners, klantgerichte dienstverlening, en duurzame en innovatieve ontwikkelingen te stimuleren en faciliteren, en ruimte voor maatwerk te bieden. De Waterschapsverordening en andere instrumenten zijn ondersteunend aan het bereiken van de doelen en ambities van Delfland. Hierbij wordt ook invulling gegeven aan de mogelijkheid de bestuurlijke afwegingsruimte te benutten. We maken een overzicht van de mogelijke instrumenten bij verschillende sturingsstijlen, en leggen de relatie tussen de inzet van deze instrumenten en de doelen van de Omgevingswet, een handreiking 'sturingsfilosofie'.

Resultaten

Delfland heeft de volgende instrumenten opgezet of aangepast, in overeenstemming met de uitgangspunten van de omgevingswet:

- Een handreiking sturingsfilosofie waarin voor de verschillende sturingsstijlen (conform het NSOB-model, zie pag. 17) de verschillende instrumenten van Delfland in samenhang beschreven worden, en een relatie wordt gelegd tussen de inzet van de instrumenten en de doelen van de Omgevingswet (dit is overigens een interne handreiking en geen wettelijk instrument);
- Een Waterschapsverordening, die alle algemeen verbindende regels over de fysieke leefomgeving voor zover Delfland daarover gaat, vat in één regeling. Opgesteld volgens het systeem van functionele classificatie (werken van doelen naar regels), passend in een integrale beleidsontwikkeling en opgenomen in een digitaal beheersysteem. Voor 1-1-2021 zal de huidige regelgeving beleidsneutraal worden omgezet. Voor een beleidsrijke omzetting wordt gebruik gemaakt van de overgangstermijn tot 1-1-2023;
- Notitie verkenning bestuurlijke afwegingsruimte, waarin is aangegeven per AMvB waar afwegingsruimte voor waterschappen zit, en bij welk instrument deze ruimte gebruikt kan worden (verordening, vergunning, programma). Deze activiteit vangt aan als meer informatie hierover vanuit BZK beschikbaar is. Naar verwachting is de decentrale afweegruimte voor de waterschappen minder dan voor andere overheden;
- Een afwegingskader Projectbesluit Omgevingswet. Deze bevat o.a. een beslisboom om te bepalen wanneer een projectbesluit wordt toegepast.

Hoofdactiviteiten

De volgende vier projecten leiden tot de bovengenoemde resultaten.

- Opstellen handreiking sturingsfilosofie - instrumenten per sturingsstijl;
- Opstellen Waterschapsverordening. Deze wordt afgestemd met partners en bestuurlijk vastgesteld, hierna vindt de implementatie van de gedigitaliseerde regels in ReDi plaats;
- Opstellen afwegingskader toepassing Projectbesluit.
- Opstellen notitie 'Bestuurlijke afweegruimte'.

Mijlpalen

Bestuurlijk

- Q1 2020: beeldvormend overleg met VV over de Waterschapsverordening.
- Q2 2020: Vaststellen concept-waterschapsverordening door VV en start vaststellingsprocedure.
- Q2 2020: Notitie decentrale afweegruimte voor waterschappen (ter informatie D&H)
- Q3 2020: Handreiking sturingsfilosofie (ter kennisname D&H en VV)
- Q3 2020: Vaststellen beslisboom Projectbesluit (D&H)
- Q4 2020: Vaststelling Waterschapsverordening door VV

Ambtelijk

- Q1 2020: Oplevering notitie 'Bestuurlijke afweegruimte'
- Q3 2020: Vaststellen handreiking Sturingsfilosofie
- Q4 2020: Overdracht Waterschapsverordening aan lijnorganisatie afgerond
- Q1 2021 (1-1-2021): Waterschapsverordening van kracht en werkend in DSO

Overdracht aan de lijnorganisatie

De overdracht van de Waterschapsverordening is opgenomen in de projectplanning, het is op dit moment nog niet duidelijk waar dit formeel wordt belegd na 1-1-21. De sturingsfilosofie wordt overgedragen aan de beleids- en planvormende afdelingen. Het afwegingskader Projectbesluit wordt overgedragen aan PMB (PTO).

Programmadoel 1.2b Delfland heeft integraal, toekomst- en omgevingsgericht beleid, dat digitaal raadpleegbaar is om locatie- en activiteitgericht te werken.

Uitwerking programmadoel

Een belangrijk instrument dat Delfland wil inzetten is de Watervisie. Het is de gebiedsgerichte vertaling van Delflands beleid, naar analogie van de omgevingsvisie van gemeente en provincie. De Watervisie biedt een integraal en toekomstgericht beeld voor de opgaven waar we als Delfland voor staan, om het gesprek met externe belanghebbenden te faciliteren en inhoudelijke input te bieden voor de instrumenten van andere overheden. De Watervisie vormt ook het visiedeel van het nieuwe Waterbeheerprogramma. Om de Delflandse regelgeving samenhangender en beter inzichtelijk te maken is het huidige beleid van Delfland uit elkaar gerafeld om opnieuw integraal, toekomst- en omgevingsgericht te worden opgezet, de zogeheten ‘doelenboom’, waarna een logische lijn van doel naar algemene regel te volgen is. Dit vormt de basis voor de waterschapsverordening en het actualiseren van de beleidsregels. Om de regelgeving digitaal te beheren en raadpleegbaar te maken is de regelbeheerapplicatie REDI ontwikkeld en gekoppeld aan het DSO.

Resultaten

Delfland zet hiertoe in op vier sporen die de volgende resultaten opleveren:

- Watervisie, waarin watergerelateerde ontwikkelingen en opgaven integraal, in samenhang en toekomstgericht bij elkaar zijn gebracht en waarmee de dialoog omtrent het waterbelang met andere overheden gefaciliteerd wordt;
- Beleid is Omgevingswet georiënteerd waarin er een logische lijn is van doel naar regel, door een decompositie van het huidige beleid te maken en dit opnieuw te ordenen, ofwel de Doelenboom;
- Digitaal Regelbeheer (hierna: ReDi) is ontwikkeld, waarmee het beleid van Delfland efficiënt, flexibel, doelmatig en digitaal raadpleegbaar en beheersbaar is. ReDi is het digitale beheersysteem waarmee de regels worden ontsloten en beheerd. In de applicatie REDI worden de doelen volgend uit de beleidsdecompositie en alle regels (Waterschapsverordening, beleidsregels, etc.) gefaseerd opgenomen. De structuur is zodanig ingericht dat het past op het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet

Hoofdactiviteiten

- De Watervisie wordt doorontwikkeld en digitaal ontsloten en er wordt een plan gemaakt voor het in beheer nemen.
- De overdracht van de Doelenboom naar de lijnorganisatie wordt voorbereid en afgerond.
- De Waterschapsverordening wordt geïntegreerd in ReDi. ReDi wordt doorontwikkeld en er wordt gestart met het integreren van beleidsregels.

Mijlpalen

Bestuurlijk

- Q4 2020: VV informeren over het gebruik van de Watervisie in gesprekken met gemeenten

Ambtelijk

- Q1 2020: Ervaringen met inbreng Watervisie in Omgevingsvisies opdoen in gesprekken met gemeenten

- Q2 2020: Besluit DT plaats en rol instrument Doelenboom binnen Delfland
- Q3 2020: Binnen Pilot Digitaal Regelbeheer wordt laatste ontwikkelversie van ReDi opgeleverd
- Q3 2020: Overstap van ontwikkelfase ReDi naar beheer ReDi in de lijn
- Q4 2020: Definitieve Waterschapsverordening digitaal opgenomen en beschikbaar in ReDi
- Q1 2021 (1-1-2021): Waterschapsverordening volgens formats geëxporteerd naar DSO

Overdracht aan de lijnorganisatie

Watervisie: het beheer van de inhoud ligt in handen van beleidsontwikkelaars en de digitale ontsluiting wordt overgedragen aan I&A (FZI) voor wat betreft techniek. De planvormers zijn de hoofdgebruikers (PLV). Het is nog onbekend waar de Doelenboom kan worden geborgd. Overdracht van digitaal regelbeheer naar de lijn vindt deels in 2020 plaats, bij het integreren van de beleidsregels. Vanaf 2021 wordt digitaal regelbeheer volledig overgedragen aan de lijnorganisatie. Hiervoor is een integraal team van beleidsmakers, vergunningverleners, juristen en informatiespecialisten noodzakelijk. Het is nog niet bekend hoe dit wordt vormgegeven.

4.2 Programmadoel 2. Omgeving

Programmadoel 2.1 Delfland verleent professionele dienstverlening aan klanten: vergunningverlening, toezicht en handhavingsprocessen zijn op 1-1-2021 aangepast conform de Omgevingswet en ondersteunen het ontwikkelen en beschermen van de leefomgeving

Uitwerking programmadoel

De Omgevingswet beoogt de dienstverlening aan initiatiefnemers sneller, eenvoudiger en beter te maken en als één overheid op te treden. Dat betekent dat we enerzijds de eigen dienstverlening continu moeten verbeteren, en onze interne ketenprocessen goed op orde moeten hebben, en anderzijds dat we moeten samenwerken in de diverse ketens waarmee we gerelateerd zijn aan externe partners. Bestaande afspraken ten aanzien van ruimtelijke planvorming, vergunningverlening en toezicht en handhaving moeten herijkt, uitgebreid dan wel opgesteld worden. Dit geldt voor afspraken over werkprocessen, en ook de benodigde digitalisering van processen, om samenwerking via het Digitaal Stelsel Omgevingswet mogelijk te maken.

Op dit moment wordt dit met gemeenten op verschillende manieren uitgewerkt. Binnen het samenwerkingsverband Haaglanden zijn met enkele gemeenten de gezamenlijke werkprocessen in beeld gebracht. In een pilot met Leidschendam-Voorburg en het Hoogheemraadschap van Rijnland zijn de werkprocessen rondom het watertoets en vergunningverlening in beeld gebracht, en zijn de eigen systemen op orde gebracht om in het eerste kwartaal van 2020 in een praktijkproef een gezamenlijk vergunningentraject te doorlopen. De resultaten van deze praktijkproef worden benut binnen Haaglanden, en ingebracht binnen de Regio Rijnmond, om tot zo uniform mogelijke werkprocessen te komen. Diverse gemeenten oefenen met initiatieventafels ter voorbereiding op de Omgevingswet. Een initiatief wordt integraal bekeken. Delfland (watertoetsers en vergunningverleners) neemt deel aan deze tafels en brengt het waterbelang van Delfland in. Zij leren van deze tafels en brengen de geleerde lessen in bij nog op te richten tafels en de eigen werkprocessen.

Ook bij het houden van toezicht op alle relevante activiteiten waarvoor Delfland bevoegd is willen wij een werkwijze hanteren waarmee ingespeeld wordt op de samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. Bij constatering van niet naleving van de geldende voorschriften conform geldende wet- en regelgeving worden gebrekkigheden (overtredingen) gecorrigeerd met handhavingsprocessen.

Resultaten

- Door middel van deelname aan gemeentelijke initiatieventafels is ervaring opgedaan in het werken in de geest van de omgevingswet.
- Het interbestuurlijke ketenproces (van idee tot afhandeling) is in samenwerking met de ketenpartners vormgegeven, en kan via het DSO worden afgehandeld (zie programmadoel 3.2).
- De interne werkprocessen zijn in beeld gebracht en geoptimaliseerd. Resultaten uit andere projecten (zoals de waterschapsverordening, interbestuurlijke ketensamenwerking, beleidskader participatie, etc.) zijn hierbij geïmplementeerd. Digitale systemen zijn aangepast (zie programmadoel 3.2).
- De veranderde werkwijze in het houden van toezicht en het tegengaan van overtredingen als gevolg van de Omgevingswet is in beeld gebracht.

- Met de ketenpartners zijn afspraken gemaakt over de samenwerking op het gebied van toezicht houden.
- Het digitale instrumentarium voor toezicht en handhaving wordt waar nodig aangepast.

Hoofdactiviteiten

- Deelname aan gemeentelijke initiatieventafels en leerervaringen inbrengen en verwerken.
- Pilot ketensamenwerking en ketenafstemming met Leidschendam-Voorburg en Rijnland: in beeld brengen en digitalisering van het werkproces en testen digitale samenwerking via het DSO. Resultaten benutten binnen samenwerkingsverband Haaglanden en Regio Rijnmond.
- Afspraken met ketenpartners over interbestuurlijke ketenprocessen maken en vastleggen
- Interne werkprocessen aanpassen en implementeren, aanpassen van digitale systemen.
- Impactanalyse Omgevingswet voor toezichthouden, opsporen en sanctioneren
- Afspraken met andere overheden over samenwerking bij toezicht en informatie-uitwisseling maken of actualiseren i.r.t. de Omgevingswet
- Eigen digitale systemen voor toezichthouden en handhaven aanpassen

Mijlpalen

Bestuurlijk: geen

Ambtelijk

- Q1 2020 - Oplevering eindresultaten pilot Leidschendam-Voorburg
- Q2 2020 – Beoogd: Afsprakenkader ketenprocessen Regio Haaglanden
- Q3 2020 – Beoogd: Afsprakenkader ketenprocessen Regio Rijnmond
- Q3 2020 – Afspraken met andere overheden over toezicht houden en informatie-uitwisseling zijn gemaakt.
- Q4 2020 – Werkinstructies zijn T&H zijn aangepast

Overdracht aan de lijnorganisatie

De ketensamenwerking wordt geïmplementeerd in de interne werkprocessen van vergunningverlening en watertoets.

Programmadoel 2.2 Delfland richt de leefomgeving samen in door samenwerking en participatie

Programmadoel 2.2a is dat Delfland de vanzelfsprekende en betrouwbare samenwerkingspartner is op het gebied van water.

Uitwerking programmadoel

Delfland ziet samenwerking met partners als voorwaarde voor samenhangende en integrale beleidsvorming, en met partners zorgen we voor samenhang in het instrumentarium. Delfland wil bijdragen aan een integrale benadering van de leefomgeving maar heeft ook zijn partners hard nodig om zijn doelen te bereiken en het waterbelang te borgen. Delfland wil daarom vanaf het begin in alle beleids- en gebiedsprocessen van Rijk, provincie en gemeenten (waar water een rol speelt) betrokken zijn. Onze samenwerkingspartners zijn de rijksoverheid, provincie Zuid-Holland, de gemeenten, de waterschappen, de omgevingsdiensten, de veiligheidsregio's en GGD's.

Resultaten

- Delfland werkt voor het behalen van eigen en Omgevingswetdoelen structureel samen met (gebieds)partners op alle schaalniveaus en binnen relevante samenwerkingsverbanden.

Hoofdactiviteiten

Landelijk:

- Samenwerking projectleiders Implementatie Omgevingswet (PIO) van de waterschappen
- Samenwerking in werkgroepen Unie van Waterschappen, zoals rondom de waterschapsverordening en DSO, waterbeheerprogramma, projectbesluit, sturingsfilosofie, gaming, veranderopgave, opleidingen, e.d., en in interbestuurlijke werkgroepen binnen het DSO.

Regionaal:

- Samenwerking projectleiders Implementatie Omgevingswet Haaglanden, waaronder verschillende werkgroepen, pilots en verkenningen ressorteren
- Samenwerking projectleiders Implementatie Omgevingswet Rijnmondberaad en relevante werkgroepen gebiedspartners Rijnmondberaad
- Samenwerking met Zuid-Hollandse waterschappen

Lokaal:

- Samenwerking bij ontwikkeling gemeentelijke instrumenten en initiatieventafels
- Samenwerking met gemeenten en andere partners bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.
- Benutten reguliere overlegstructuren met gemeenten

Mijlpalen

Bestuurlijk: geen

Ambtelijk: geen

Programmadoel 2.2b is dat wij de leefomgeving samen inrichten door participatie.

Uitwerking programmadoel

Voor Delfland zijn de niet-overheden de doelgroep bij participatie. De Omgevingswet vraagt overheden 'anders te werken', een meer responsieve houding aan te nemen, en om participatie van belanghebbenden niet alleen bij planvorming en uitvoering, maar ook bij beleidsvorming, formulering van regelgeving en programmering mogelijk te maken. Ook initiatiefnemers moeten zorgen dat belanghebbenden bij de vormgeving van het initiatief kunnen participeren. Delfland stelt daartoe een beleidskader op. Met dit beleidskader legt het bestuur van Delfland zijn visie op participatie bij het ontwikkelen van eigen beleid en bij initiatieven in de fysieke leefomgeving vast, en de wijze waarop het invulling wil geven aan deze visie. Het beleidskader Participatie omschrijft wat Delfland en de inwoners en bedrijven in zijn beheergebied van elkaar kunnen verwachten voor wat betreft participatie. Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tussen drie vormen, namelijk:

- Delfland als uitnodigende partij die participatie organiseert bij eigen beleidsontwikkeling en projecten;
- Delfland als participant in trajecten van andere partijen waar participatie van de omgeving voor beleid en projecten plaatsvindt;
- Delfland als bevoegd gezag bij de beoordeling van aanvragen voor onder meer omgevingsvergunningen voor een wateractiviteit waarbij participatie als indieningsvereiste wordt gesteld.

Resultaten

- Het Beleidskader Participatie voor Delfland is vastgesteld

Hoofdactiviteiten

- Opstellen memo lessen burgerparticipatie
- Doorontwikkelen procesinstrument participatie
- Oefenen met procesinstrument bij o.a. Waterschapsverordening en diverse pilots
- Opstellen notitie samenwerking gemeente en waterschap
- Opstellen beleidskader participatie

Mijlpalen

Bestuurlijk

- Q2 2020: Beelvormend overleg participatie (VV)
- Q4 2020: Vaststelling beleidskader participatie (VV)

Ambtelijk

- Q1 2020: Memo lessen burgerparticipatie
- Q3 2020: Notitie samenwerking gemeente en waterschap bij participatie
- Q3 2020: Procesinstrument geïntegreerd in beleidskader
- Q3 2020: Beleidskader participatie gereed

Overdracht aan de lijnorganisatie

Het beleidskader zal worden overgedragen naar de lijn en worden geïmplementeerd in de werkprocessen bij projecten van Delfland, beleidsontwikkeling en vergunningverlening.

4.3 Programmadoel 3. Organisatie

Programmadoel 3.1 Organisatie van Delfland staat in 2021 gesteld voor de uitvoering van de Omgevingswet

Uitwerking programmadoel

Programmadoel 3.1 is dat de organisatie van Delfland gesteld staat voor de uitvoering van de Omgevingswet. Hiervoor zijn aanpassingen binnen de organisatie nodig wat betreft werkprocessen, en kennis en vaardigheden van mensen. Het gaat om integraal werken, vanuit vertrouwen, met aandacht voor inhoudelijke én procesvaardigheden, vroegtijdige interne en externe samenwerking, kaders waar het moet, flexibel waar het kan. Het vraagt aanpassingen in de middelen zoals informatievoorziening, zaakstelsel en gegevensbeheer. De structuur en processen moeten zorgen voor een adaptieve, flexibele, dienstverlenende organisatie die kan inspelen op omgeving en voor verder optimalisatie van het ketenproces binnen Delfland.

Resultaten

- Training en ontwikkeling van medewerkers is gefaciliteerd. Het gaat dan om generieke, Omgevingswet-gerelateerde kennis en vaardigheden, en om training in de binnen het programma ontwikkelde instrumenten.
- De ontwikkelingsopgave voor afdelingen en organisatiebreed i.r.t. de Omgevingswet is in beeld gebracht, en acties zijn benoemd om deze ontwikkeling te stimuleren en te borgen. Bijvoorbeeld door het aanpassen van de rol- of taakverdeling binnen of tussen afdelingen en het aanpassen van functiebeschrijvingen.
- De aanpassing van werkprocessen is ondersteund en gecoördineerd.
- Interne doelgroepen zijn geïnformeerd over de Omgevingswet en weten hoe ze de wet en de ontwikkelde instrumenten in hun werk kunnen toepassen. Externe doelgroepen zijn geïnformeerd over relevante verandering vanuit Delfland als gevolg van de Omgevingswet.

Hoofdactiviteiten

De hoofdactiviteiten uit cluster 'organisatie' zijn:

- Het opleidingsplan, dat op basis van een gap analyse is opgesteld, wordt uitgevoerd, en waar nodig geactualiseerd.
- Inventarisatie van extern opleidingsaanbod m.b.t. algemene kennis- en vaardigheden over de Omgevingswet
- Ontwikkelen en organiseren van trainingen i.r.t. eigen omgevingswetinstrumenten, zoals de watervisie, waterschapsverordening, doelenboom, REDI, Procesinstrument participatie, DSO.
- Inrichten van en oefenen met Delfland-specifieke casussen d.m.v. gaming (Gamed).
- Overzicht interne en externe communicatieactiviteiten uitvoeren en actualiseren
- Ontwikkelen van een communicatiestrategie voor externe doelgroepen en stakeholders (aansluitend op nationale communicatiestrategie)

Mijlpalen

Bestuurlijk

- Q3 of Q4 2020: Communicatiestrategie extern (PFO Daverveldt).

Ambtelijk

- 2020: Trainings- en ontwikkelingsactiviteiten conform opleidingsplan

- 2020: Communicatieactiviteiten conform overzicht

Overdracht aan de lijnorganisatie

Eind 2020 worden de Omgevingswetonderdelen uit de trainingen, waar nodig opgenomen binnen de reguliere trainingen (Delfland Academie). Communicatie over de omgevingswet wordt binnen de reguliere communicatieonderdelen (CKC) ondergebracht.

Programmadoel 3.2 Delfland beschikt over een adequate informatievoorziening* voor de uitvoering van de Omgevingswet voor 1 januari 2021.

* Informatievoorziening is het geheel aan mensen, middelen, processen en maatregelen dat nodig is om de informatiebehoefte van de organisaties af te dekken.

Uitwerking programmadoel

Programmadoel 3.2 betreft de inrichting van een adequate informatisering en automatisering ter ondersteuning van de uitvoering van de Omgevingswet. Het resultaat hiervan is dat een goede aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet-Landelijke Voorziening (DSO-LV) en adequate, werkproces ondersteunende ICT-voorzieningen worden gerealiseerd.

Met het centraal stellen van de klant (inzichtelijkheid, gebruiksgemak, 1-loket) ligt er met de implementatie van de Omgevingswet ook een omvangrijke digitaliseringsopgave. Via het DSO-LV, feitelijk het DLO, Digitale Loket Omgevingswet, krijgt een initiatiefnemer inzicht in alle relevante informatie wanneer hij een activiteit in de leefomgeving wil uitvoeren. Afhandeling van een evt. aanvraag of melding vindt plaats via dit digitale loket.

Delfland wil toe naar directe, adequate koppelingen van zijn eigen digitale infrastructuur met het DSO-LV, én waar mogelijk met de regionale infrastructuur. Daarvoor is nodig dat de informatievoorziening actueel, betrouwbaar en 24/7 (digitaal) beschikbaar is. Ook is het nodig dat regelgeving en besluiten op lokaal niveau inzichtelijk en begrijpelijk zijn. Het zaakstelsel van Delfland wordt gekoppeld met het digitale loket van het DSO-LV.

Op basis van actuele kennis en inzichten wordt gewerkt aan de implementatie van de relevante digitale bouwstenen (cf. Wet Digitale Overheid), worden de digitale componenten rondom het DSO-LV gedefinieerd en gerealiseerd en wordt met de directe ketenpartners afgestemd. Zodra binnen één van deze sporen nieuwe of aanvullende (landelijke) ontwikkelingen gestart worden, worden deze meegenomen. Op deze wijze wordt het behalen van de doelstelling geborgd.

Binnen het DSO-LV zijn zgn. waardeketens gedefinieerd waarin de bevoegd gezagen een rol hebben. Deze waardeketens zijn 'Van plan tot publicatie', 'Van idee tot afhandeling' en 'Van vraag tot informatie'. Voor deze waardeketens moet Delfland de relevante digitale componenten hebben geïmplementeerd.

Resultaten

Binnen de procesketens van DSO, te weten: 'Van plan tot publicatie', 'Van idee tot afhandeling' en 'Van vraag tot informatie', heeft Delfland de relevante digitale componenten geïmplementeerd.

Dit door realisatie van de volgende informatiserings- en automatiseringssporen:

- De basis is op orde, hiermee worden de relevante ICT-standaarden voor authenticatie, autorisatie, koppelingen en informatieveiligheid binnen Delfland geïmplementeerd. Dit cf. de 'baseline Basis op orde' van de UvW (in lijn met de WDO -Wet Digitale Overheid); het gaat binnen het programma om de Omgevingswetspecifieke onderdelen hiervan.
- Gegevens zijn op orde, hiermee voldoet Delfland aan de standaarden en kwaliteitseisen met betrekking tot de gegevens-/informatiebehoefte vanuit het DSO-LV (denk bij aanvullende informatieproducten b.v. aan de Watervisie);

- De (interbestuurlijke) werkprocessen in relatie tot Zaakgericht Werken zijn op orde: de benodigde digitale ondersteuning van de werkwijzen rondom de (interbestuurlijke) werkprocessen om de waardeketen 'Van idee tot afhandeling' is gerealiseerd;
- Delfland is aangesloten op DSO, hiermee stelt Delfland haar wet- en regelgeving digitaal beschikbaar aan het DSO-LV (Waterschapsverordening en Toepasbare Regels, Projectbesluit). Delfland kan een aanvraag of melding digitaal ontvangen en afhandelen evt. i.s.m. ketenpartner(s).

Hoofdactiviteiten

- Basis op orde;
 - Implementeren van eHerkenning, MijnOverheid, eIDAS
 - Implementeren standaarden informatieveiligheid
 - Mogelijk implementeren van open koppelingen, API's, op het DSO-LV
- Gegevens op orde;
 - Vaststellen dat Delfland voldoet aan de standaarden en kwaliteitseisen m.b.t. de gegevens-/informatiebehoefte vanuit het DSO-LV gebaseerd op de 'Informatieproducten Water' van het IHW en eventueel aanvullende informatieproducten.
- Werkprocessen digitaal ondersteund (zie programmadoel 2.1);
 - Aanpassen van huidige digitale systemen m.b.t. (keten-)processen.
 - Aanpassingen op basis van uitgevoerde pilots met ketenpartners.
- Delfland is aangesloten op DSO-LV
 - Aansluiten op de binnen het DSO-LV ontwikkelde digitale componenten. Het gaat hierbij om de waterschapsverordening, de beleidsregels, de werkingsgebieden, projectbesluit, aanvragen en meldingen
 - Daar waar specifieke digitale hulpmiddelen noodzakelijk zijn, worden deze gerealiseerd en geïmplementeerd.

Mijlpalen

Bestuurlijk

- Q4 2020: Delfland aangesloten op het DSO-LV

Ambtelijk

- Q1 2020: Implementatie eHerkenning, MijnOverheid en eIDAS
- Q1 2020: Digitale (keten-)processen expliciet gedefinieerd
- Q2 2020: Implementatie standaarden informatieveiligheid.
- Q3 2020: ReDi in productie en aangesloten op DSO-LV
- Q3 2020: Implementatie koppelingen van open koppelingen, API's op het DSO-LV.
- Q3 2020: Implementatie digitale (keten-)processen binnen ZGW
- Q3 2020: Het zaaksysteem is aangesloten op DSO-LV en samenwerkingsvoorziening
- Q3 2020: Componenten uit DSO-waardeketen 'van vraag tot informatie' geïmplementeerd
- Q4 2020: Delfland levert de benodigde gegevens en informatie aan DSO cf. de relevante standaarden en kwaliteitseisen.

5. Delfland doet het samen

Delfland werkt intensief samen met zijn partners aan de implementatie van de Omgevingswet. Paragraaf 5.1 gaat hier nader op in. Daarnaast draagt het programma ook intern zorg voor verbinding en samenwerking breed binnen de organisatie. Paragraaf 5.2 verwoordt op hoofdlijnen deze programmasturing.

5.1 Samenwerken in netwerken

Alle overheden, landelijk, regionaal en lokaal, staan gesteld voor de taak de fysieke leefomgeving samenhangend te benaderen, en daarbij in vertrouwen met elkaar samen te werken, inwoners en belanghebbenden beter te betrekken bij hun beleidsvorming en uitvoering, initiatieven te faciliteren, en hun regelgeving op heldere wijze en digitaal weer te geven.

Enerzijds vraagt dit een afstemmings- en samenwerkingsinspanning. Anderzijds liggen er kansen voor het uitwisselen van kennis en ervaringen, het gezamenlijk ontwikkelen en daarmee het slim met en van elkaar leren. Immers, waterschappen, gemeenten, provincies en Rijkswaterstaat doorlopen voor een groot deel vergelijkbare sporen om de implementatie van de Omgevingswet mogelijk te maken. Delfland werkt landelijk en regionaal samen met de volgende partijen:

Landelijk

De Unie van Waterschappen maakt deel uit van het Opdrachtgevend Beraad, met de andere koepels en de minister van Infrastructuur en Waterstaat. De Unie behartigt in dit overleg de belangen van de waterschappen en borgt de samenhang voor de waterschappen. De Unie verzorgt daarnaast de informatie en besluitvorming naar de betrokken commissies.

De projectleiders implementatie Omgevingswet van alle waterschappen ontmoeten elkaar maandelijks in het zogenaamde PIO-overleg, onder voorzitterschap van de vertegenwoordiger van de waterschappen in het Opdrachtgevend Beraad. Afstemming, kennisdeling en samenwerking vindt plaats over uiteenlopende onderwerpen zoals landelijke ontwikkelingen rond bijvoorbeeld het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), invoeringsondersteuning via het programma Aan de slag met de Omgevingswet, het opstellen van een opleidingsplan, het ontwikkelen van een game, en het opstellen van een handreiking waterschapsverordening.

Regionaal

Binnen het beheergebied van Delfland werkt Delfland samen in twee regionale verbanden:

Regionaal platform Omgevingswet Haaglanden

Binnen dit platform wordt samengewerkt door de gemeenten Den Haag, Rijswijk, Zoetermeer, Pijnakker-Nootdorp, Delft, Westland, Midden Delfland, Wassenaar (Werkorganisatie Duivenvoorde), Omgevingsdienst Haaglanden, GGD, Veiligheidsregio Haaglanden, de provincie Zuid-Holland, Dunea en Delfland. De Omgevingswet staat op de agenda van de bestuurlijke tafel Ruimte. De Haaglanden partners werken intensief samen aan grensoverschrijdende thema's water, gezondheid en veiligheid. Inmiddels zijn voor het thema water bouwstenen ontwikkeld voor toepassing in de omgevingsvisies en omgevingsplannen van gemeenten. Daarnaast wordt gewerkt aan het afstemmen van werkprocessen en het gezamenlijk kunnen afhandelen van vergunningen via het DSO.

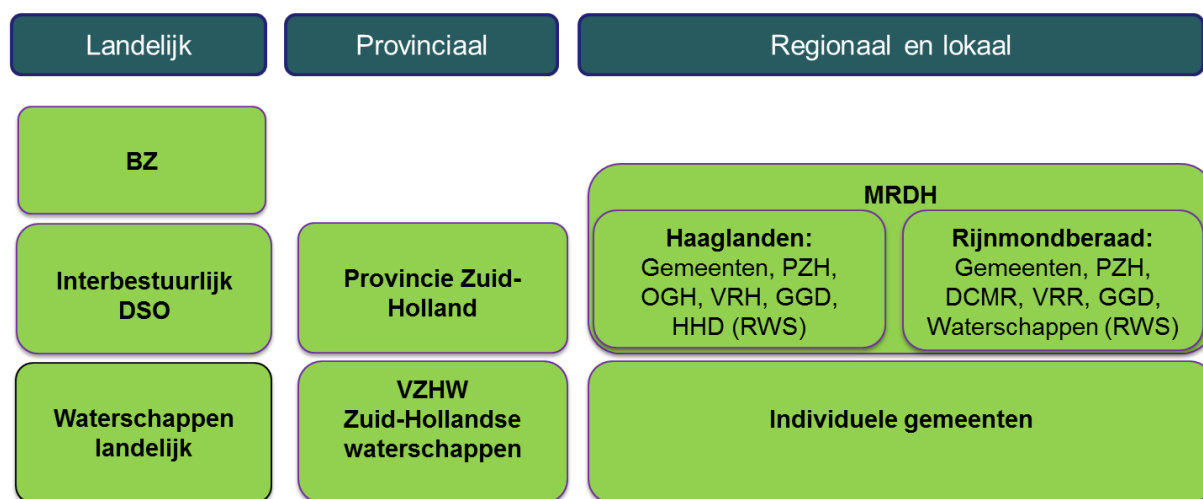
Rijnmondberaad Implementatie Omgevingswet

Dit platform bestaat uit de gemeenten die behoorden tot de voormalige stadsregio Rotterdam, de DCMR, Veiligheidsregio Rotterdam en de GGD. De waterschappen Delfland, Schieland en de

Krimpenerwaard en Hollandse Delta zijn aangesloten. Voor Delfland gaat het om het beheergebied in de gemeenten Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Maassluis en Lansingerland. Dit beraad is nog minder ver in de samenwerking en uitwerking van de Omgevingswet dan het regionaal platform Omgevingswet Haaglanden. Ook binnen het Rijnmondberaad wordt gewerkt aan het thema water als input voor omgevingsvisies en –plannen.

Overige afstemming Provincie Zuid-Holland, gemeenten en waterschappen

Ook bilateraal vindt afstemming plaats met de provincie, met de gemeenten en met de Waterschappen Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard. Delfland stemt met de waterschappen Rijnland en Schieland aanpak en inhoudelijke thema's af. De provincie Zuid-Holland stemt af via de regionale platforms. Daarnaast is apart overleg tussen de provincie en de Zuid-Hollandse waterschappen. De waterschappen werken samen bij de inbreng in de provinciale omgevingsvisie, verordening en het provinciale beleid. Daarnaast werkt Delfland samen met alle afzonderlijke gemeenten om inbreng te leveren in de omgevingsvisies, omgevingsplannen en andere gemeentelijke instrumenten.

Figuur 6. Schematische weergave van het samenwerkingsnetwerk.

5.2 Programmasturing

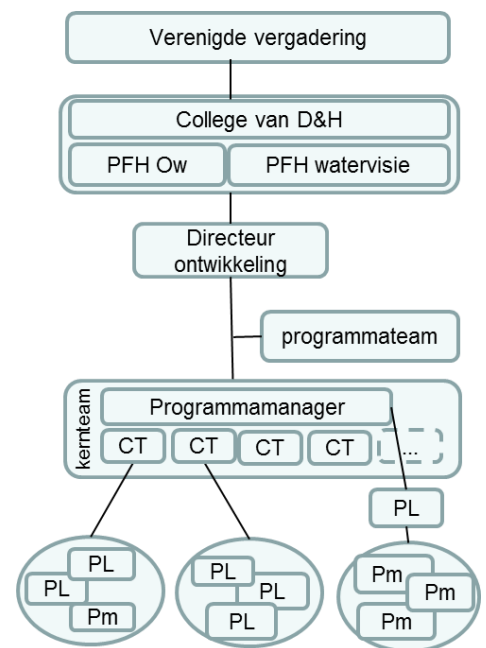
De implementatie van de Omgevingswet is een complex en meerjarig traject. Het is een ontwikkeltraject waarbij de programmadoelen en de beoogde resultaten geformuleerd zijn, maar de precieze invulling gaandeweg vorm moest krijgen. Ook omdat onderdelen van de Omgevingswet nog door het Rijk nader uitgewerkt moesten en moeten worden. De programmatische aanpak omvat continue monitoring en evaluatie, afstemming over richting en voortgang, en eventueel bijsturing.

Om gezamenlijk op een adequate wijze uitvoering te geven aan het programma is een eenduidige programmasturing ingericht. De programmatische aanpak voorziet in brede samenwerking binnen Delfland.

5.2.1 Sturing en besluitvorming

Centraal in de programmasturing staat een heldere aansturings- en verantwoordingslijn. De coördinatie van Implementatie Omgevingswet en daarmee het onderhavige programma valt in de portefeuille van de dijkgraaf, de heer Daverveldt. Het ontwikkelen van de Watervisie valt in de portefeuille van de heer Belt. In beeldvormende overleggen worden college en de VV meegenomen in de ontwikkelingen, en geconsulteerd over de gewenste richting en kaders.

Volgens de principes van Samenspel is de directeur ontwikkeling de ambtelijk opdrachtnemer, en tevens opdrachtgever van de programmamanager. Portefeuillehouders, directeur en programmamanager sturen op het behalen van de programmadoelen en op interne en externe verbinding. Daarbij wordt er gewerkt aan de implementatie van de Omgevingswet vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid. Een kernteam dat bestaat uit clustertrekkers, die ieder verantwoordelijk zijn voor het behalen een programmadoel, zorgt voor het behalen van de programmaresultaten zoals in dit plan beschreven zijn. Een programmateam bestaande uit teamleiders, - na implementatie van Samenspel afdelingsmanagers -, adviseert de programmamanager en de directeur. De programmasturing is in figuur 7 gevisualiseerd.

Figuur 7. Programmasturing en organisatie.

5.2.2 Ruimte voor leren en ontwikkelen

De implementatie van de Omgevingswet is een gezamenlijk ontwikkeltraject. De Omgevingswet heeft effect op het instrumentarium van Delfland, op sturingsstijlen en manieren van werken. Dit vraagt zowel op bestuurlijk niveau (college, VV) als op ambtelijk niveau ruimte voor het gezamenlijk betekenis geven en ontwikkelen. Dit gebeurt binnen de afzonderlijke projecten, maar ook worden extra activiteiten ondernomen om het gezamenlijk ontwikkelen vorm en invulling te geven. Denk hierbij aan lunchlezingen, werksessies, beeldvormende bestuurlijke overleggen, de nieuwsbrief, maar ook kennis- en vaardigheden training. Deze zijn opgenomen in het communicatieplan het opleidingsplan Implementatie Omgevingswet.

5.2.3 Programmabudget en inzet

Bij de start van het programma was het proces van implementatie van de Omgevingswet nog met veel onzekerheden omgeven. Daarom is gekozen voor een flexibele, adaptieve programma-aanpak, zodat Delfland zich steeds kan aanpassen aan de op dat moment bekende en beschikbare kennis en omstandigheden. Delfland heeft op basis van in augustus 2017 bekende uitgangspunten inschattingen gemaakt van wat nodig is voor de programma-organisatie, wat betreft capaciteit, expertise en financiële middelen. Jaarlijks actualiseren we het programmaplan, op basis van clusterplannen per programmadoel, waarin we een overzicht geven van activiteiten per cluster, en van de te verwachten inzet van menskracht en materiële kosten. Dit monitoren we constant en we leggen hier verantwoording over af in de reguliere planning- en controlcyclus.

In de Kadernota 2018 is uitgegaan van het principe van een taakstellend budget, van 1.215 k € per jaar voor de jaren 2018 en 2019. Delfland heeft voor deze periode een subsidie van 317 k€ ontvangen van de Unie van Waterschappen. Hierbij werd uitgegaan van de oorspronkelijk invoeringsdatum van 1 juli 2019. In 2018 is het niet gelukt de benodigde capaciteit aan te trekken en in te zetten, waardoor diverse werkzaamheden later op gang zijn gekomen. Daarom is voor de

actualisatie voor 2019-2020 uitgegaan van het oorspronkelijke kaderstellend budget tot aan de nieuwe invoeringsdatum van 1 januari 2021. In 2019 is het opnieuw niet gelukt te beschikken over de begrote capaciteit en de benodigde competenties. De uitgaven tot en met 2019 inclusief de ontvangen subsidie zijn daarom lager dan verwacht. Hierdoor zijn verwachte uitgaven doorgeschoven vanuit 2018 en 2019 naar latere jaren. Toegenomen inzicht gedurende 2019 heeft geleid tot een geactualiseerde programmabegroting voor 2020 van ca. € 1,28 mln. In de Delfland-begroting voor 2020 is hiervoor in eerste instantie een bedrag van € 0,8 mln opgenomen. Het resterende bedrag van ca. € 0,4 mln zal bij BURAP 2020 worden toegevoegd vanuit het overschot van de programmabegroting 2019. De totale uitgaven zullen, na aftrek van de ontvangen subsidie, naar verwachting op € 2,8 mln uitkomen. Dat is ca. € 0,4 mln lager (14%) dan het totale (aangepaste) projectbudget van € 3,2 mln.

	2017			2018		
	begroting	realisatie	overschot	begroting	realisatie	overschot
Subsidie UvW*	0	-285				
Materiele kosten**	0	82		245		
Capaciteitskosten**	0	0		970	759	
Totaal	0	-203	-203	1.215	759	456
	2019			2020		
	begroting	realisatie	overschot ***	begroting	actuele programma-begroting 2020	
Subsidie UvW		-32				
Materiele kosten**	245				1.279	
Capaciteitskosten**	970	890		800		
BURAP 2020				357		
Totaal	1.215	858	357	1.157	1.279	

* Subsidie UvW: looptijd tot 1 oktober 2019.

** In de administratie is geen onderscheid gemaakt tussen materiele en capaciteitskosten.

*** Bij Jaarrekening 2019 en BURAP 2020 mee naar 2020

5.2.4 Risico's

De implementatie van de omgevingswet is een complex en langjarig traject. Bovendien raakt het de hele organisatie van Delfland. Mogelijke risico's die op kunnen treden zijn de volgende:

- **Invoeringsdatum Omgevingswet:** Het Kabinet heeft op 29 november 2019 besloten, op basis van de voortgangsmonitor van de koepels en diverse adviezen, de invoeringsdatum van 1-1-2021 te handhaven. Wel is er nog een keuzemoment op 1 juli 2020, waarop het Koninklijk Besluit voor de inwerkingtreding aan de kamers wordt voorgelegd. De minister zal voorafgaand daaraan in overleg met de bestuurlijke partners beoordelen of invoering op 1-1-2021 verantwoord is, op basis van de mate van stabiliteit van de wetgeving, de voortgang van de implementatie op de minimale vereisten bij de bevoegde gezagen, en de voortgang van het DSO. Daarmee is er een risico dat de invoering wordt uitgesteld.
 - Risico van uitstel is dat het besef van urgentie wegvalt en capaciteit binnen Delfland, maar ook bij onze partners, anders wordt ingezet.
 - *Dit risico wordt beheerst* door de ontwikkelingen op de voet te volgen, in overleg te blijven met onze partners en via de Unie van Waterschappen zo nodig te beïnvloeden.
- **Functionaliteit DSO-LV:** Daarnaast is er onzekerheid over de functionaliteit van het Digitaal Stelsel Omgevingswet-Landelijke Voorziening. Conform planning wordt dit eind 2019

opgeleverd en in beheer genomen, zodat er in 2020 met de functionaliteit geoefend kan worden. Delfland moet op 1-1-2021 de waterschapsverordening digitaal via vragenbomen ontsluitbaar maken via het DSO. Ook moet het mogelijk zijn om vergunningaanvragen via het DSO te ontvangen en aanvragen en besluiten te publiceren. Voor Delfland levert dit een risico op voor interbestuurlijke vergunningstrajecten, waarbij zowel een watervergunning als een omgevingsvergunning nodig is. Op dit moment is alleen Leidschendam-Voorburg zover dat hiermee in het eerste kwartaal van 2020 getest kan worden.

- *Risico*: de samenwerkingsfunctionaliteit binnen het DSO is onvoldoende
 - *Dit risico wordt beheerst* door te onderzoeken of onze leveranciers de samenwerkingsfunctionaliteit kunnen ontwikkelen.
- **Afhankelijkheid voorbereiding gemeenten**: Zoals hiervoor gesteld moeten veel gemeenten moeten nog veel werk verrichten om vergunningstrajecten via DSO te laten verlopen, hetgeen voor Delfland een risico oplevert voor interbestuurlijke vergunningstrajecten. De 14 gemeenten binnen het beheergebied van Delfland zijn allen in verschillende stadia van gereedheid,
 - *Risico*: Delfland moet 14 verschillende werkprocessen inrichten.
 - *Dit risico wordt beheerst* door zoveel mogelijk in regionaal verband samen te werken. Binnen Haaglanden wordt geprobeerd tot afstemming en waar mogelijk tot uniformering te komen van het interbestuurlijke vergunningverleningsproces, zowel wat betreft werkproces als de digitale afhandeling.
- **Capaciteit**: Ook in 2019 is weer gebleken dat het lastig is om voldoende capaciteit binnen de organisatie beschikbaar te maken, en aanvullende capaciteit in te huren. Hierbij speelt ook dat vaak voorrang gegeven aan 'productie', bijvoorbeeld de afhandeling van vergunningen, waarbij ontwikkelingsgerichte werkzaamheden in de knel komen. In 2020 wordt ook een effect van het herschikken van afdelingen verwacht. Door de onrust en mogelijke onduidelijkheid die hiermee naar verwachting gepaard gaat kan capaciteitsverlies optreden. Daarnaast is 2020 een jaar van implementatie en overdracht naar de lijn. Voor een aantal producten van het programma is nog niet helder waar deze geborgd zullen worden. Veel medewerkers zullen in de nieuwe producten en werkwijzen getraind worden. Dit laatste doet een extra beroep op de beschikbare capaciteit.
 - *Risico* is de beperkt beschikbare interne capaciteit, waardoor de programmaresultaten later, of met minder kwaliteit, worden opgeleverd, de implementatie van de programmaresultaten onvolledig is, en de werkdruk bij het kernteam, projectleiders en medewerkers te hoog wordt.
 - *Dit risico wordt beheerst* door, waar mogelijk, prioritering binnen het programma, en waar nodig, prioritering op organisatieniveau.

5.2.5 Monitoring met het dashboard

Voor de bestuurlijke monitoring van het programma wordt gebruik gemaakt van een dashboard. Dit dashboard is een middel om de voortgang in de gaten te houden, proactief te kunnen sturen op bestuurlijke mijlpalen en gevoel te krijgen bij de doelrealisatie van alle programmadoelen

5.3 Overzicht bestuurlijke beeld- en besluitvormingsmomenten

In deze paragraaf worden voor de overzichtelijkheid de bestuurlijke beeld- en besluitvormingsmomenten nogmaals vermeld.

Beeldvorming

- 21 januari 2020: Beeldvormend overleg over Waterschapsverordening (VV).
- 14 mei 2020: Beelvormend overleg definitief concept Waterschapsverordening en beleidskader participatie (VV)

Besluitvorming

- Q2 2020: Vaststellen concept-Waterschapsverordening (VV) en start vaststellingsprocedure.
- Q2 2020: Notitie decentrale afweegruimte voor waterschappen (ter informatie: D&H)
- Q3 2020: Handreiking sturingsfilosofie - instrumenten per sturingsstijl (ter kennisname D&H)
- Q3 2020: Vaststellen beslisboom Projectbesluit (D&H)
- Q3/Q4 2020: Communicatiestrategie extern (PFO Daverveldt). Afhankelijk van afstemming landelijke strategie
- Q4 2020: Vaststelling Waterschapsverordening door VV
- Q4 2020: VV informeren over gebruik van de Watervisie in Omgevingswetinstrumenten derden
- Q4 2020: Vaststelling beleidskader participatie (VV)
- Q4 2020: Vaststellen Handreiking Watertoets (weging waterbelang) (D&H)